

L'experiència pedagògica i participativa del Consell Municipal dels Infants a Mollet del Vallès

Sandra Palma Simon*

Paraules clau

Infants, participació, Consell Municipal dels Infants (CIM), educació, Mollet del Vallès.

Introducció

Des de la ciutat italiana de Fano, el pedagog Francesco Tonucci¹ va promoure la participació activa dels infants a l'hora de dissenyar unes ciutats més sostenibles i més pensades per a les persones que hi viuen. Segons Tonucci, el punt de vista i les aportacions dels nois que participen en aquests projectes són molt valuoses i els adults les hauríem de tenir en compte. Perquè, a més a més, donar la paraula als nens no significa només donar-los la possibilitat d'expressar-se, significa sobretot reconèixer-los no solament com a ciutadans futurs sinó com a ciutadans des d'avui, titulars de drets, el primer dels quals és el dret a expressar-se.

Mollet del Vallès va adoptar aquesta proposta en la forma de consell d'in-

fants. El consell d'infants pretén donar resposta a la Convenció Internacional sobre els Drets de l'Infant, promulgada per les Nacions Unides a Nova York l'any 1989, i ratificada pel Parlament de Catalunya l'any 1991, l'articulat de la qual recull el dret dels infants a reunir-se amb els altres i el dret que els seus interessos han de considerar-se prioritaris a l'hora de prendre qualsevol decisió que els afecti.

Així, doncs, la Regidoria d'Educació, i en el marc del Pla Educatiu d'Entorn², comença a treballar en aquesta proposta al llarg del 2006. En una trobada al Ple de l'Ajuntament el 28 de gener de 2007 es constitueix el primer Consell Municipal dels Infants de Mollet (CIM) com un espai formal on els nens i les nenes de la nostra ciutat puguin expressar-se. És una forma innovadora de participació ciutadana, en la qual es vol desenvolupar una major sensibilitat en el binomi ciutat i infant, que els infants siguin protagonistes, també, de les ac-

295

*Gerent de l'Institut Municipal d'Educació de Mollet del Vallès, spalma@molletvalles.cat

¹ Francesco Tonucci (Fano, 1940), reconegut psicopedagog italià, pensador i dibuixant. És el creador del projecte pedagògic de la Ciutat dels Infants (1991) al seu poble natal, i que va consistir a fer una ciutat la referència de la qual fossin els infants.

² El Pla Educatiu d'Entorn va ser una proposta d'innovació educativa promoguda pel Departament d'Educació de la Generalitat, en col·laboració amb els ajuntaments. A Mollet es va engegar al curs 2006-2007 amb els objectius de fomentar l'educació escolar dins i fora del marc escolar i donar una resposta integrada i comunitària a les necessitats de nens i joves.

tuacions que es porten a terme dins del territori municipal i que la ciutat tingui en compte les necessitats d'aquesta part de la població. És un graó més en el treball de l'Ajuntament per al foment de la participació dels ciutadans en la vida municipal, en aquest cas enfocat als infants, que possibilita que els consultem, els escoltem i els fem partícips de les decisions que es prenen i que els afecten com a ciutadans més petits.

Comença, d'aquesta manera, una història que té més de deu anys de recorregut èxitós.

Objectius del CIM

- Oferir un espai educatiu i de participació als infants de la ciutat per conèixer i debatre els seus punts de vista en relació a aspectes de la vida a la ciutat que els afecten i d'estímul perquè manifestin les seves necessitats, aportin idees i elaborin propostes per millorar la ciutat.

- Aprendre els valors de la democràcia i del funcionament d'una societat democràtica.

- Estrènyer els lligams entre les escoles i l'ajuntament potenciant una col-

laboració més pròxima entre aquestes institucions.

- Aprendre, els adults, a tenir en compte les idees i propostes que facin els infants.

- Fer propostes, a l'Equip de Govern, per la millora de la ciutat, i aquest adoptar el compromís de portar a terme algunes d'aquestes propostes.

- Es tracta, en definitiva, de prendre consciència que la participació com a ciutadans ajuda en la millora de la nostra ciutat. El Consell és una de les primeres experiències democràtiques en la vida dels alumnes.

Funcionament del Consell

Aquest Consell està destinat a tots els alumnes de 5è o 6è de primària de tots els centres públics i concertats de Mollet, més l'Escola d'Educació Especial Can Vila. Cada any hi participen al voltant de set-cents alumnes.

El Consell està format per vint-i-cinc membres, nens i nenes de deu i onze anys. Les activitats i l'esquema de treball se centra, cada curs, en un tema en concret, que pot venir determinat a proposta dels mateixos alumnes o bé

296

Figura 1. Com a colofó del projecte, cada any el CIM celebra un ple on els alumnes regidors comparteixen la feina amb els grups municipals. A la foto, el ple del curs 2017-18. Font: Ajuntament de Mollet

per una demanda específica del consistori, que en vol tenir la visió i les aportacions dels infants.

La proposta del CIM és dividir el projecte en tres blocs: el primer bloc preveu la part teòrica, que treballa cada tutor dins de l'aula de cada centre educatiu amb el guiatge d'un material pedagògic amb conceptes com la democràcia, la convivència, els drets i deures, les lleis, els organismes polítics, els òrgans de govern, el Ple municipal, etcètera. Un cop treballat, els alumnes visiten l'Ajuntament perquè coneguin el funcionament de la seva administració més propera. Són rebuts a la sala de plens per l'alcalde, i un regidor de l'equip de govern els explica què i com es treballa a cada regidoria, el funcionament del pressupost municipal, els valors de la democràcia, les eleccions i la composició de l'hemicicle. També porten preparades preguntes, que l'alcalde tindrà l'oportunitat de contestar.

El segon bloc de treball és l'elecció dels representants al CIM. Es fa a través d'unes eleccions populars entre tots els alumnes de cada classe per escollir un company. Aquest alumne més votat serà qui assumirà la funció de regidor portaveu del grup classe i serà convocat per l'alcalde, juntament amb la resta de regidors portaveu de les diferents escoles, per fer-los explícit el tema a treballar, compartir i posar en comú la proposta, l'encàrrec, a treballar aquell curs.

Per últim, el tercer bloc se centra a treballar l'encàrrec i elaborar les propostes. Les propostes dels infants es presentaran en el marc d'un Ple municipal i seran escoltades per l'equip de govern i tots els grups polítics.

En total, cada any, es fan quatre trobades amb els vint-i-cinc alumnes regidors i dues trobades on es convida a participar a tot l'alumnat que participa al projecte.

Figura 2. L'any 2007, primer any del CIM, es va constituir el ple dels Infants. Font: Ajuntament de Mollet

Temes treballats

Curs 2006-2007. L'Ajuntament va demanar als infants fer una diagnosi de necessitats a la nostra ciutat en relació a la seva edat. En concret, una de les necessitats que va sorgir va ser la d'un nou parc a una zona sense urbanitzar a la nostra població.

Curs 2007-2008. Com a resposta a la diagnosi feta el curs anterior, un grup d'escoles situades al voltant del parc demanat van ser les encarregades de fer-ne el disseny, amb plasmat en un plànol i una maqueta. El parc, que es va batejar amb el nom de plaça de Josep Tarradellas, es va inaugurar el 2010.

297

Figura 3. El 14 de març del 2010 es va inaugurar la plaça de Josep Tarradellas, amb una placa que recorda la participació del CIM. Font: Ajuntament de Mollet

La resta de centres escolars van fer un estudi centrat en el civisme, fent una detecció d'actes incívics al municipi i elaborant propostes de millora. Es va fer una exposició sobre civisme a la nostra població, així com campanyes publicitàries per conscienciar els ciutadans que s'ha de conivir amb civisme i entendre que la ciutat és de tots i per això s'ha de cuidar.

Curs 2008-2009. Com a resposta a una proposta per part dels alumnes del curs anterior, l'Ajuntament demana que treballin sobre els residus que tots generem. S'encarrega als alumnes fer una experiència sobre la generació de residus als centres escolars amb l'embolcall de l'esmorzar. Es reparteixen carmanyoles entre uns grups d'alumnes de cada escola i se'ls demana que durant uns dies comparin els residus que generen amb els grups que no tenen carmanyola. La intenció és que si la prova és positiva, tots els alumnes d'infantil i primària de la nostra ciutat tinguin carmanyola per evitar la generació de més residus. La prova sobre la reducció de residus ens ha demostrat que els nens estan molt preocupats per la conservació del medi ambient i volen col·laborar en la protecció del nostre planeta. L'Ajuntament es compromet a donar carmanyoles per tots els alumnes de Mollet d'infantil i primària a principis del curs 2009-10.

Curs 2009-2010. La proposta de treball és la pau i la convivència. Es proposa als alumnes reflexionar sobre la resolució de petits conflictes i fer propostes sobre possibles actuacions per treballar la pau al nostre entorn quotidià (conflictes veïnals, conflictes a l'escola...) i millorar la convivència dins dels centres educatius i la ciutat. Algunes de les

propostes dels alumnes són introduir la mediació a primària, fer més difusió de la mediació escolar, del CIM i fer una festa per la pau. L'Ajuntament es compromet a oferir tallers de mediació a aquelles escoles de primària que hi estiguin interessades. Es va participar a la revista *Minimosaic*³, es va anar a Ràdio Mollet per fer-ne difusió i durant la setmana de la Pau i la Solidaritat el CIM hi va participar amb un estand propi.

Curs 2010-2011. El tema a treballar és el de la mobilitat sostenible i segura a la nostra ciutat. Els infants van treballar amb els mapes escolars: van traçar el camí per anar de casa a l'escola i van analitzar els aspectes que es podrien millorar de cara a garantir la seguretat i l'accés. Com a resposta al seu estudi i a les seves propostes, l'Ajuntament va començar a desenvolupar de forma progressiva els camins escolars.

Curs 2011-2012. La proposta de treball és l'elaboració d'un estudi del grau de coneixement que tenen els alumnes sobre de la Festa Major de Mollet. Un treball de camp ha d'aportar informació sobre els orígens de la festa, els símbols que la representen i les entitats que hi participen. Un cop analitzada la informació es plantegen diferents propostes d'activitats per a la propera Festa Major. L'Ajuntament selecciona sis activitats proposades i les incorpora al programa de la Festa Major del 2012 amb el distintiu del CIM. També es posa en marxa la proposta de fer més difusió de les activitats i les entitats culturals a les escoles. Finalment, també s'adopta el compromís de crear una comissió de festes que estudiï les propostes fetes pels alumnes.

Curs 2012-2013. La proposta de treball és fer un estudi sobre els hà-

³ *Minimosaic* és una revista editada per l'Ajuntament de Mollet i la Comissió d'Entitats Solidàries i elaborada pels nens i nenes de les escoles de la ciutat, entre els anys 2005 i 2010.

bits de consum d'energia dels alumnes de 6è i les seves famílies a la llar, i, a partir de les conclusions, elaborar mesures i consells per reduir el consum d'energia i aigua a la ciutat (en l'ús dels equipaments, en l'enllumenat, en les fonts,...). Pel que fa als hàbits de consum d'energia, s'adopta el compromís de fer una campanya de sensibilització sobre l'estalvi energètic. Es traspassen totes les propostes dels alumnes a l'Oficina d'Energia i Sostenibilitat de l'Ajuntament, que respon amb el projecte d'estalvi energètic 50/50⁴, que s'implementa durant el curs 2013-14 i que funciona des de llavors amb molts bons resultats.

Figura 4. Trobada de treball dels membres del CIM, l'any 2016. Font: Ajuntament de Mollet

Curs 2013-2014. L'Ajuntament proposa fer una diagnosi de Mollet

com a ciutat que potencia el desenvolupament dels drets humans dels ciutadans. A partir del joc Ciutat 10⁵, es dona a conèixer la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat i els alumnes poden analitzar els diferents serveis i recursos que disposa Mollet per garantir aquesta drets a la ciutat. La conclusió és que Mollet disposa de bastants recursos i serveis per a la ciutadania i s'adopta el compromís de donar a conèixer a tota la ciutat aquests serveis, així com la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans, tant a través de Ràdio Mollet com de la televisió del Baix Vallès, Vallès Visió.

Curs 2014-2015. Conèixer i donar a conèixer el patrimoni material de Mollet és la proposta de treball. Mitjançant una enquesta i un joc de pistes al parc de Can Mulà es fa reflexionar als alumnes sobre alguns dels elements del nostre patrimoni. Se'ls convida que, a l'aula, facin una llista amb els deu elements que amb la seva visió d'infants serien els més significatius del nostre patrimoni. Un cop triats, l'Ajuntament adopta el compromís de fer difusió d'aquests elements patrimonials a través d'un vídeo gravat pels mateixos alumnes regidors del projecte que es penja a la pàgina web de l'Ajuntament. Igualment es proposa posar plaques identificatives d'aquells deu elements triats per l'alumnat.

Curs 2015-16. Es proposa que treballin les raons per les quals la ciutat de Mollet ha estat guardonat amb l'Eu-

⁴ El projecte d'estalvi energètic 50/50 va començar com una iniciativa de l'Ajuntament de Mollet basada en el projecte europeu Euronet 50/50 de la Diputació de Barcelona. Té per objectiu aconseguir un estalvi energètic als equipaments municipals, fent servir com a incentiu que el 50% de l'estalvi econòmic que s'assoleixi fruit de l'estalvi d'energia, sigui retornat a l'equipament per a futures inversions. L'altre 50 %, serà un estalvi en les factures energètiques per a l'Ajuntament. El projecte es va posar en funcionament l'any 2013 a 4 escoles i 3 equipaments esportius.

⁵ Un recurs lúdic i educatiu proporcionat per la Creu Roja per promocionar el coneixement dels drets humans i fomentar la reflexió entorn de les accions que els garanteixen.

Figura 5. Foto de grup dels membres del ple dels Infants del curs 2017-2018, amb l'alcalde de la ciutat i el síndic personer. Font: Ajuntament de Mollet

300

ropean Green Leaf⁶ 2015. Amb una enquesta volen detectar què en saben els ciutadans d'aquest premi. També organitzen visites a la deixalleria, a la planta de biomassa, es fa ús del bus híbrid i es visiten els carrers de vianants, que són algunes de les actuacions per les quals la ciutat ha rebut el premi. L'Ajuntament adopta el compromís de fer una festa pel medi ambient cada 5 de juny, Dia Mundial del Medi Ambient, en un parc de la ciutat.

Curs 2016-17. Durant l'any 2017, Mollet és Ciutat Europea de l'Esport. per aquest motiu la demanda que es fa als alumnes és que els nois treballin propostes per incrementar la practica esportiva al municipi. Els alumnes plantegen en primer lloc estudiar els hàbits esportius de la població i després fer una activitat centrada en els valors de l'esport combinada amb la pràctica

del *bodycombat*. Els alumnes conclouen que tot i que tenim la consciència de practicar esport, a mesura que ens fem grans aquesta es redueix. La proposta és incrementar les activitats esportives familiars i per aquest motiu s'organitza una caminada familiar a Gallecs el 27 de maig de 2017. Alhora, amb motiu del 25è aniversari de les Olimpíades de Barcelona, es proposa una activitat per relleus on participen els regidors del CIM fent un recorregut amb la torxa olímpica.

Curs 2017-2018. Amb motiu del 15è aniversari de la creació de la institució local del Síndic Personer, es proposa als alumnes que coneguin i donin a conèixer aquesta figura. Fruit d'aquest estudi es conclou que el Síndic és força conegut, però que igualment és necessari continuar fent-ne difusió. Es fa una activitat centrada en

⁶ Guardó que atorga la Unió Europea i que reconeix la conscienciació amb el medi ambient i la sostenibilitat de ciutats entre 50.000 i 100.000 habitants, tot posant èmfasi al creixement verd i l'ocupació.

drets i deures dels infants on la principal conclusió és que cada dret té associat un deure. Els alumnes proposen que el Síndic Personer visiti els centres educatius i s'adopta el compromís que durant el curs 2018-2019 el Síndic anirà a totes aquelles escoles que ho sol·licitin.

La visió dels protagonistes

Ismael Sut, un nen de deu anys que ha tingut la funció de regidor en el CIM, ha dit que participar en aquesta experiència ha estat divertit i interessant: “Ens sentim orgullosos de viure a la nostra ciutat. Personalment he estat escollit pels meus companys per representar-los i transmetre el treball que anàvem fent a la classe. M'he trobat amb nens i nenes d'altres escoles de Mollet i entre tots ens hem explicat i après moltes coses. El que més m'ha impressionat ha estat assistir al Ple Municipal de l'Ajuntament. Hi havia l'alcalde, els regidors i tots els nens que vam ser escollits com a regidors de les escoles. Estic orgullós perquè sortim en diferents mitjans de premsa i no oblidar mai aquesta experiència”.

Des de l'àmbit organitzador, com a gerent de l'Institut Municipal d'Educació i coordinadora del projecte durant aquests deu anys, crec que és un projecte consolidat tant en l'àmbit escolar com a la ciutat. La valoració que en fem és molt positiva. Estem molt acostumats a escoltar la veu dels adults, però es fa necessari poder crear òrgans de participació on puguem escoltar la veu dels nostres infants, d'engrescar-los i fer-los partícips de la realitat de la nostra ciutat. Una visió nova, creativa i, per què no, també crítica vers temes que ens afecten a tots com a ciutadans.

El regidor d'Educació, Raúl Broto està convençut que “per als alumnes és

molt important aquesta primera aproximació als valors democràtics, sobretot perquè sigui un fonament del seu futur. És important el fet que els compromisos adquirits en el Consell s'han portat a terme, ja que demostra als infants que poden ser subjectes actius de la democràcia. També els permet conèixer una institució important de la ciutat, el seu Ajuntament. Personalment, ha estat una experiència molt enriquidora, sobretot en les visites que durant tres setmanes tenim amb el grup classe per explicar el funcionament de la ciutat en general i de l'Ajuntament en particular. Especialment la part de preguntes, que em va demostrar que els més petits hi tenen molt a dir sobre el futur de la nostra ciutat.”

Conclusions

Aquest és el resum de deu anys d'un programa que ha enriquit la perspectiva dels infants molletans sobre el seu paper com a ciutadans d'ara i del futur, com és de necessària la seva implicació en la vida ciutadana i quins són els seus drets, però també els seus deures. Per a l'Ajuntament, ha significat recollir la visió dels infants en temes cabdals de la gestió municipal i millorar aspectes d'aquesta gestió, alhora que ha implicat un treball transversal entre la Regidoria d'Educació i les diferents regidories responsables de la gestió dels temes que s'han proposat en cada curs, que ha significat un enriquiment de visions, tant per als alumnes com per al departaments gestors.

A banda dels protagonistes, els alumnes de 6è de primària de les escoles de la ciutat, tots els actors que hi intervenen, mestres, escoles, pares, entitats i col·lectius de la ciutat, així com també els diversos serveis i departaments del propi Ajuntament, són fonamentals per al desenvolupament del

projecte i tots ells, des de les diferents perspectives i responsabilitats, col·laboren en la formació dels ciutadans de ple dret del demà.

Impulsar el Consell Municipal dels Infants de Mollet del Vallès és pensar en el futur. Fer-los partícips dels projectes

de ciutat ha de permetre que els infants d'avui, adults de demà, es facin més seva la ciutat. I aquest creiem que és el principal actiu d'aquest projecte molletà de ciutat, hereu d'un projecte sorgit als anys noranta a Fano, a la costa adriàtica d'Itàlia, de la mà de Francesco Tonucci.